

Toårig programplan 2011-2012 for forskningsområdet *Religion i pluralistiske samfunn* (PluRel)

Overordnede forskningsutfordringer

PluRel er et tverrfakultært program for utforskning av religion, sekularitet og samfunn og samspillet mellom disse. I dagens pluralistiske samfunn innebærer dette samspillet reforhandling av en rekke relasjoner, praksiser og verdier. PluRel's to overordnede forskningsutfordringer er (a) å forstå og fortolke religionens skiftende former og uttrykk, både historisk og aktuelt, og (b) å drøfte hvordan pluralistiske samfunn kan og skal forholde seg rettslig, etisk og politisk til religioner - også i lys av endringsprosesser på det religiøse feltet.

Tverrfaglig og tverrfakultær forankring

Sammen med de andre tverrfakultære forskningsområdene ved UiO har perioden 2009-10 vært en prøveperiode. Gitt at programperioden nå er forlenget vil den nye toårige programplanen for 2011-2012 vil være justert i forhold til erfaringene etter to års drift, hvor de organisasjons- og virksomhetsformer som har vært vellykkede vil videreføres, og hvor vi reviderer det som ikke har fungert like bra (jfr. nedenfor om organisasjonsmodell og tiltaksstruktur).

Det teologiske fakultet er vertsfakultet for forskningsområdet *Religion i pluralistiske samfunn*. Programmet ledes av et tverrfakultært sammensatt styre med åtte medlemmer. Løpende styring ligger hos faglig leder, med støtte fra en tverrfaglig koordinator, stipendiater med arbeidsplikt inn til PluRel og administrasjonen ved Det teologiske fakultet.

PluRel har oppnevnt et *International Advisory Board* bestående av 7 medlemmer med fremstående forskerprofiler. Medlemmene har vært samlet en gang i løpet av den første toårsperioden. PluRel ønsker i den nye toårsperioden å gjøre mer aktiv bruk av enkeltmedlemmene i International Advisory Board som det åpnes for i IAB sitt mandat beskrevet i eget appendix (jfr. målet om å styrke internasjonalt samarbeid under).

Programmet omfatter vel over 100 forskere som har registrert sine forskningsprosjekter og -interesser i PluRel. I tillegg har et økende antall eksterne forskere, nasjonalt og internasjonalt knyttet seg til PluRel på ulike måter, fra involvering i prosjekter til deltagelse på seminarer og workshoper. UiO forskerne kommer fra seks ulike fakulteter og ett museum (TF, HF, SV, UV, MED, JUS, KHM). I tillegg har PluRel lyst ut og ansatt 3 PhD stipendiater (2 fra TF og 1 fra HF). De TF-ansatte PluRel-stipendiatene har deler av sin arbeidsplikt knyttet til programmet. 2 andre stipendiater (fra UV og TF) som er definert inn i forskningsområdet har også deler av sin arbeidsplikt knyttet til PluRel.

Organisasjonsmodell

PluRel har etter to års virksomhet revidert sin organisasjonsmodell, hvor styret fortsatt innehar øverste myndighet, men hvor samspillet mellom de ulike aktørene og organene ellers i nettverket er rekonseptualisert. Den nye organisasjonsmodellen ble vedtatt av PluRel styret i oktober 2010, og implementeringen startet ved årsskiftet til 2011. En sentral endring er at vi går bort fra organiseringen i tre temaområder. Erfaringene viser at det var vanskelig å plassere den faktiske aktiviteten i PluRel inn i de forhåndsbeskrevne temaområdene. Som et alternativ til den ledergruppen som tidligere besto av faglig leder, styrets medlemmer og ledere for temaområdene, er det opprettet et nytt organ, PluRels Forskerforum, som skal være et sted hvor ledere for nettverkets forskergrupper og -prosjekter kan møtes og drøfte nettverkets faglige strategier.

I den reviderte organisasjonsmodellen har man også lagt vekt på å synliggjøre satsningen på yngre forskere i nettverket - gjennom etableringen av et faglig kollokvium hvor PluRel-stipendiatene utgjør kjernen, og en videre framleggsgruppe for interesserte PhD- og postdoc-stipendiater (jf. den forrige toårsplanens ambisjon om å opprette en forskerskole).

Justeringen har flere formål. Dels ønsker man å styrke PluRel-forskernes eiendomsforhold til nettverkets faglige tiltak og prioriteringer. Dels ønsker man å legge bedre til rette for at de ulike forskningsmiljøene i PluRel kan utvikle en dynamikk seg imellom, en faglig diskurs som er større enn summen av det som foregår i de enkelte miljøene. I april 2011 lanserer PluRel også en faglig blogg om religion og samfunn som skal tjene samme formål (se nedenfor om dette tiltaket).

Tilslutningsformer

Den opprinnelige klassifiseringen av forskningsprosjekter og forskergrupper er også revidert. Den nye toårsplanen vil basere seg på en tilslutningsmodell hvor nettverk av forskere som er ledet av UiO forsker, med forskere fra mer enn ett fakultet som arbeider med problemstillinger som er relevante for PluRel feltet, klassifiseres som *PluRel forskergrupper*. Disse gruppene kan være samlet om avgrensede prosjekter, eller de kan ha form av et løpende forum hvor avgrensede tema presenteres og diskuteres på tvers av faggrenser. Når avgrensede prosjekter blir finansiert av PluRel eller på andre måter utkrystalliseres i virksomheten vil disse presenteres separat på PluRel sine nettsider som *PluRel-støttede prosjekter*. Likeledes vil publikasjoner fra gruppene bli presentert for seg som *PluRel publikasjoner*.

Enkeltforskere kan tas opp i forskergruppene etter gruppenes egen godkjenning. Enkeltindivider, både i og utenfor UiO kan forøvrig knytte seg til det samlede PluRel-nettverket gjennom e-post listene, hvor alle arrangementer og utlysninger blir annonsert.

Den reviderte organisasjonsmodellen ses som et bedre utgangspunkt for å ivareta oppgaven med å være en samlende arena for UiO-forskere som arbeider opp mot religion og verdier på ulike måter, samt å styrke PluRel og UiO sin synlighet i offentligheten på de aktuelle områdene.

Tiltaksstruktur

For å møte PluRel's overordnede forskningsutfordringer vil PluRel bidra til å utvikle ny kunnskap om religion, sekularitet, samfunn, og samspillet mellom ulike religiøse og livssynsmessige tradisjoner. PluRel vil arbeide mot de overordnede målene gjennom flere typer aktiviteter. Aktiviteter og tiltak skal (a) bidra til økt kvalitet i tverrfakultær UiO-forskning i dette feltet, promotere samhandling og kommunikasjon innad i forskerfellesskapet PluRel, på tvers av fagtradisjoner, problemstillinger og analytiske paradigmer og (b) utvikle møteplasser og bidra til økt kommunikasjon mellom forskning og samfunn. Dessuten skal PluRel (c) øke tilfanget av ressurser som finansierer PluRel-relevant forskning.

Styrke kvalitet og samhandling innad i forskerfellesskapet

- PluRel vil i perioden 2011-2012 søke å utvikle *ett eller flere større prosjekter med ekstern finansiering* (jfr. under om å styrke den faglige samtalen og bruk av ressurser)
- *PluRel vil fortsatt arrangere seminarer og åpne møter* som bidrar til faglig belysning av begreper, problemstillinger, perspektiver og metoder som er sentrale for PluRel's tematikk. De fleste av disse seminarene vil være åpne for et bredere publikum ved UiO. Det legges vekt på å invitere kvalifiserte debattanter og opponenter til de tema som tas opp. Her vil kommentatorer bli hentet internt eller eksternt, nasjonalt eller internasjonalt avhengig av hvor ekspertisen finnes. Gjennom dette arbeidet skal PluRel bidra til videre kvalitetsutvikling av bredde og dybde i UiO-forskning med relevans for programmets område. Det vil arrangeres fra 2 til 4 seminarer pr mnd. i semesterets aktive måneder. Den vesentlige endringen fra forrige to-årsplan er at man her ikke skiller mellom PluRel seminarer, PluRel forum (tidligere) eller grupper for PhD og post.doc framlegg, men annonserer alle denne type arrangementer som åpne møter/seminarer.
- Det nyopprettede *PluRel Forskerforum* vil avholde møter 1-2 ganger i semesteret, hvor nettverkets aktiviteter og forskningsutfordringer vil tas opp til debatt. Forskerforumet vil styrke den interfakultære samtalen og de ulike fakultetenes interesse PluRel's potensial som arena for tverrfaglig og tverrfakultært samarbeid.
- I den nye toårsperioden vil PluRel videreutvikle og drive en *faglig blogg om religion og samfunn* hvor forskere og ressurspersoner blir invitert til å debattere sentrale tema som er relevante for PluRel feltet. Bloggen driftes av PluRel-stipendiater. Det overordnede redaksjonelle ansvaret for sidene ligger hos faglig leder av PluRel, og er rettighetsmessig en del av UiO sin nettpubliserings.
- PluRel ønsker et aktivt *samarbeid med de andre tverrfakultære satsningsområdene* både i forhold til å dele erfaringer om tverrfakultært samarbeid, men også for felles arrangementer i områdenes tematiske skjæringspunkter.

Styrke internasjonalt samarbeid

- PluRel vil fortsatt arrangere *internasjonale konferanser eller workshoper* på tema som er relevante for forskere som er knyttet til PluRel. Innspill til konferansetema kan komme fra PluRels nettverk, grupper, relaterte prosjekter eller fra PluRels forskerforum. Det legges vekt på at temaet har tverrfakultær og tverrfaglig relevans innenfor PluRel feltet og at det trekkes linjer til andre arrangementer eller virksomhet i PluRel. Potensialet for å utvikle publikasjoner fra workshopene vil også være av betydning for valg av tema for arrangementene.
- Arbeidet med å styrke *den faglige samtalen mellom UiO forskere og sentrale internasjonale miljøer og enkeltforskere* vil mellom annet foregå gjennom å identifisere større internasjonale satsninger i feltet religion/verdisystemer/samfunnsutvikling, kartlegge deres respektive faglige og strategiske betydning, utveksle informasjon og eventuelt vurdere faglige samarbeidstiltak. I den nye toårsperioden ønsker PluRel å gjøre mer aktiv bruk av medlemmene av den internasjonale referansegruppen (International Advisory Board) som ressurspersoner for sine forskere og forskningsprosjekter.

Være en attraktiv forskningsarena for yngre forskere og styrke rekrutteringen til feltet

- PluRel vil fortsette med å tilby et aktivt, faglig fellesskap for PhD-kandidater ved UiO som arbeider i PluRel-feltet. De åpne seminarene er en interessant arena hvor kandidatene kan få kvalifiserte tilbakemeldinger på sine arbeider. PluRel vil også tilrettelegge for veiledning, oppfølging og kvalitetssikring av prosjekter som kan utvikles til postdoc-prosjekter. Gjennom dette arbeidet vil PluRel bidra til å styrke forskningskonteksten og veiledningskvaliteten for PhD-kandidater ved UiO. Den nye PluRel kollovium har en kjerne av PluRel stipendiater, og er en lukket diskusjonsgruppe med faste og/eller inviterte medlemmer, noe som skal gi kontinuitet og utvikling i diskusjonen.
- Å knytte flere stipendiater fra fakultetene til PluRel sitt faglige fellesskap er en prioritert målsetting.
- I 2011 tildeles det også et antall masterstipendier innenfor pilegrimstematikken, i samarbeid med Pilegrimssenteret i Oslo som også finansierer stipendene. PluRel tilbyr faglige responser i form av framleggsseminarer.

Bruk av ressurser og økt tilfang av ressurser til feltet

- PluRel vil fortsette å lyse ut *såkormidler*. Såkormidlene deles i to budsjettposter og skal understøtte to kategorier virksomhet.
(1) bidra til søknader om ekstern forskningsfinansiering av prosjekter med relevans for PluRels sentrale tematikk, og dertil bidra til økt faglig tyngde og kontekst i enkeltsøknader som sendes inn av deltakere i PluRel og til å øke kompetansen til å søke slik støtte blant PluRels medlemmer (2) finansiere seminarer, konferanser og bokprosjekter. Maksimal ramme for enkelt tildeling er satt til 50.000 kroner. For

utlysningene i den nye toårsperioden åpnes det for at man søke om et større beløp til tidsavgrensede prosjekter som kan oppnå ekstern bevilgning.

Publisering, kommunikasjon og formidling

- PluRel vil støtte utviklingen av *bokprosjekter*, blant annet gjennom publiseringsstøtte til internasjonale utgivelser og til bøker som kan publiseres i PluRel's nye bokserie, et samarbeid som er initiert med Unipub forlag. Publisering av vitenskapelig litteratur med relevans for PluRel-feltet, særlig til publisering av kunnskap som er skapt i PluRel-relaterte prosjekter, vil bli prioritert. PluRel har som mål å publisere engelskspråklige bøker i tilknytning til alle internasjonale konferanser og workshops i PluRel regi, i samarbeid med internasjonale nivå 2-forleggere. I den norskspråklige Unipub-serien er det gjort avtale om utgivelse av en bok om "Sekularisme på norsk" (2011). Det vil videre bli vurdert å produsere en artikkelsamling om religionsbegrepet i religionsrelatert forskning ved UiO/i Norge.
- Programmet samler en *liste over publikasjoner* som springer ut fra PluRel-støttet virksomhet, på PluRel's websider. Her vil det også legges ut rapporter i fulltekst der hvor PluRel innehar de nødvendige rettighetene.
- Den nevnte *nettbloggen* (se ovenfor) vil også fungere som en møteplass mellom PluRel-forskning og aktuell samfunnsdebatt og -problematikk.
- *Web-sidene* til PluRel har i den første toårsperioden vært under kontinuerlig utvikling, hvor den siste store endringen skjedde i forbindelse med omleggingen av hele UiO sin web profil. Web sidene har en dobbel funksjon, på den ene side som PluRel sitt ansikt til offentligheten og som arena for intern kommunikasjon og nettverksbygging på den andre siden. PluRel-ledelsen vil også i den neste toårsperioden være aktiv i utformingen av websidene og ta et særlig ansvar for at de gir tydelig informasjon om PluRel sine arrangementer, prosjekter, nettverk, grupper og publikasjoner. En vil også søke å gjøre PluRel-sidene lettere tilgjengelig fra fakultetenes web-sider.
- Den åpne e-postlisten til PluRel har vokst jevnt over den første toårsperioden, og både denne og de lukkede listene knyttet til grupper og seminarer har fungert som en aktiv kommunikasjonskanal for PluRel sine aktiviteter. Den åpne e-postlisten har vært spesielt viktig for kommunikasjon med forskere og miljøer utenfor UiO. Disse listene vil følges opp og utvikles også i den kommende to-årsperioden.

Mens denne programplanen er generell, vil det utarbeides spesifikke aktivitetsplaner for hvert semester i perioden.

Økonomi

Aktiviteten i forskningsprogrammet er finansiert dels gjennom UiOs sentrale bevilgning til tverrfakultære forskningsområder, og dels gjennom midler fra deltakende fakulteter (TF, HF, UV) – i tillegg til det betydelige bidraget som ligger i deltakende forskeres forskningstid. Det blir viktig for PluRel å sikre fortsatt og økt støtte både fra UiO sentralt og fra de deltakende fakultetene.